

Казимир Попконстантинов
Анна-Мария Тотоманова

ЕПОХАТА
НА БЪЛГАРСКИЯ ЦАР САМУИЛ
ЕЗИК И ПИСМЕНОСТ

АКАДЕМИЧНО ИЗДАТЕЛСТВО
„Проф. МАРИН ДРИНОВ“

BULGARIAN ACADEMY OF SCIENCES
INSTITUTE FOR LITERATURE

Kazimir Popkonstantinov
Anna-Maria Totomanova

THE AGE
OF BULGARIAN TSAR SAMUIL
LANGUAGE AND LITERATURE

Sofia • 2014

Professor Marin Drinov Academic Publishing House

БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ
INSTITUTE FOR LITERATURE

БЪЛГАРСКА
АКАДЕМИЯ
на НАУКИТЕ
— 1869 —

Казимир Попконстантинов
Анна-Мария Тотоманова

ЕПОХАТА НА БЪЛГАРСКИЯ ЦАР САМУИЛ

ЕЗИК И ПИСМЕНОСТ

СОФИЯ • 2014

АКАДЕМИЧНО ИЗДАТЕЛСТВО
„Проф. МАРИН ДРИНОВ“

Книгата представя епиграфското наследство от X и началото на XI в. в ново осветление, като на първо място, обглежда известните и запазени надписи от старобългарската епоха – както спрямо поводите за тяхното създаване, функцията и предназначението им, така и техните най-характерни палеографски особености. Разглеждането на епиграфските паметници като продукт на епохата е изключително важно, тъй като те непосредствено отразяват езиковата ситуация и са автентични свидетели на културната традиция. Сред паметниците, анализирани в книгата, средищно място заемат надписите, свързани с името на българския цар Самуил – надгробният надпис, който съдържа имената на неговите родители (от 993 г., намерен в с. Герман, близо до Преспа), и надписът на неговия потомък Иван Владислав (т.нар. Битолски надпис от 1015–1016 г.). Анализът на езика на X и началото на XI в., съотношението между книжовна норма и реално състояние на езиковите явления, засвидетелствани в епиграфските паметници, до голяма степен разширяват хоризонта на познанията за старобългарския език отвъд емпиричния материал и са база за нови проучвания.

- © Казимир Попконстантинов Константинов, Анна-Мария Костова Тотоманова, автори, 2014
- © Институт за литература – БАН, 2014
- © Милена Любенова Вълнарова, художник на корицата, 2014
- © Академично издателство „Проф. Марин Дринов“, 2014

ISBN 978-954-322-810-2

СЪДЪРЖАНИЕ

Казимир Попконстантинов

ОТПЕЧАТЪЦИ В БЪЛГАРСКАТА ПИСМЕНА ТРАДИЦИЯ
(ПО ЕПИГРАФСКИ ДАННИ) / 7

Глаголическата писмена традиция в средновековна България
(по епиграфски данни) / 17

Кирилската писмена традиция в средновековна България
(по епиграфски данни) / 24

Как са се появили
два „новооткрити Самуилови надписа“ / 44

Анна-Мария Тотоманова

ЕДИНСТВОТО НА БЪЛГАРСКИЯ КНИЖОВЕН
И НЕКНИЖОВЕН ЕЗИК ПРЕЗ X–XI ВЕК / 79

РЕЗЮМЕ НА АНГЛИЙСКИ ЕЗИК / 174

ПРИЛОЖЕНИЕ 1 / 175

ПРИЛОЖЕНИЕ 2 / 205

Казимир Попконстантинов
Анна-Мария Тотоманова

ЕПОХАТА НА БЪЛГАРСКИЯ ЦАР САМУИЛ
ЕЗИК И ПИСМЕНОСТ

Българска
Първо издание

Редактор *Светлана Филчева*
Художник на корицата *Милена Вълнарова*
Графичен дизайнер *Даниела Василева*

Формат 167 × 237 mm
Печатни коли 11 + 3 цв. прил.

Печатница на Академично издателство „Проф. Марин Дринов“
1113 София, ул. „Акад. Г. Бончев“, бл. 5

www.baspress.com

ISBN 978-954-322-810-2